

Materijalni nedostaci kod ugovora o kupoprodaji

Filipović, Valeria

Master's thesis / Diplomski rad

2025

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:841519>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-06**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Katedra za trgovačko pravo i pravo društava

Valeria Filipović

MATERIJALNI NEDOSTACI KOD UGOVORA O KUPOPRODAJI

diplomski rad

mentor: prof. dr. sc. Petar Miladin

Zagreb, 2025

IZJAVA O IZVORNOSTI

Ja, Valeria Filipović, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Valeria Filipović, v. r.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	1
2. UGOVOR O KUPOPRODAJI	
2.1. Pojam i karakteristike.....	2
2.2. Sastojci ugovora o kupoprodaji.....	4
2.3. Obveze prodavatelja i kupca	
2.3.1. Obveze prodavatelja.....	7
2.3.2. Obveze kupca.....	8
2.3.3. Obveze u slučaju raskida kupoprodaje.....	8
3. ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE KOD UGOVORA O KUPOPRODAJI	
3.1. Odgovornost za materijalne nedostatke općenito.....	10
3.2. Pretpostavke postojanja materijalnih nedostataka.....	12
3.3. Prava kupca.....	20
4. ZAKLJUČAK.....	25
5. POPIS LITERATURE.....	

1. UVOD

Ugovor o kupoprodaji jedan je od najvažnijih i najučestalijih ugovora današnjice. Općenito govoreći, prodavatelj će odgovarati kupcu za postojanje nedostataka na stvari koju mu je predao. Ti nedostaci mogu biti materijalne ili pravne prirode te su, ovisno o vrsti, različito zakonski uređeni. Najvažniji pravni izvor je Zakon o obveznim odnosima te ću u ovome radu, ponajviše kroz spomenuti zakon ali i kroz relevantne pravne izvore donesene u okviru Europske Unije, obrađivati temu materijalnih nedostataka kod ugovora o kupoprodaji. Zbog svoje iznimne važnosti, pitanje materijalnih nedostataka uređeno je ne samo u okviru ugovora o kupoprodaji, već kao i opći institut obveznog prava. Iz tog razloga, za materijalne nedostatke vrijede i neka opća načela, neovisno o tome o kojoj vrsti pravnog posla je riječ.

Materijalne nedostatke u ovome radu obradila sam započevši s kratkim pregledom samog ugovora o kupoprodaji, objašnjavajući opće karakteristike ugovora, obveze ugovornih strana te bitne sastojke, budući da je to od velike važnosti za razumijevanje instituta materijalnog nedostatka. Nadalje sam razradila same materijalne nedostatke, počevši od definicije pa sve do analize pojedinih bitnih pitanja. Tako su u radu obrađene pozitivne i negativne pretpostavke postojanja materijalnog nedostatka, prava i obveze prodavatelja te prava koja pripadaju kupcima, kao slabijim ugovornim stranama, radi njihove zaštite te pojedini slučajevi u kojima dolazi do isključenja odgovornosti prodavatelja, radi sprječavanja prijevarnog postupanja kupca.

2. UGOVOR O KUPOPRODAJI

2.1. Pojam i karakteristike

Kupoprodaja je ugovor kojim se jedna strana (prodavatelj) obvezuje drugoj strani (kupcu) prepustiti određeni objekt, a kupac se obvezuje za prepušteni objekt platiti određeni iznos novca kao kupovnu cijenu.¹ Uređen je Zakonom o obveznim odnosima². Ugovor o kupoprodaji dvostranoobvezan je i konsenzualan (čl.247 ZOO), a bitni sastojci ugovora su stvar koju se prodavatelj obvezuje predati kupcu u vlasništvo i cijena koju se kupac obvezuje platiti.³

Pod izrazom stvar misli se na i na objekte, ali i na pravo jer i sporna prava mogu biti objekt ugovora o kupoprodaji (čl. 383 ZOO). Kupoprodajom se ne stječe vlasništvo nego je kupoprodaja kao valjani pravni posao samo pravna osnova (titulus). Zato se vlasništvo pokretnine stječe (modus) predajom te stvari stjecatelju u samostalan posjed (čl. 115 i 116 ZVDSP⁴-a) , a vlasništvo nekretnine stječe se zakonom predviđenim upisom stjecateljstva vlasništva u zemljišnoj knjizi.

Zakon o obveznim odnosima najčešće ukazuje na neformalnost ugovora (čl. 286.), ali u slučaju kupoprodaje određuje poseban pisani oblik za kupoprodaju nekretnine (čl. 377) i kupoprodaju s obročnom otplatom (čl. 465). Razlikujemo i kupoprodaje s posebnim pogodnostima: kupoprodaja s pravom prvokupa (čl. 449) , kupnja na pokus (čl. 456) , kupnja po pregledu tj. pokusu (čl.459), kupoprodaju po uzorku ili modelu (čl. 460), kupoprodaju sa specifikacijom (čl.461), kupoprodaju s pridržajem prava vlasništva (čl. 462) i kupoprodaju s obročnom

¹ Klarić, P., & Vedriš, M. (2014). *Građansko pravo, Opći dio, stvarno pravo, obvezno i nasljedno pravo, XIV izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Narodne novine, str. 493

² Zakon o obveznim odnosima ("Narodne novine" br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21., 114/22., 156/22., 145/23., 155/23.) , dalje u tekstu ZOO

³ Ivica Crnić, *Zakon o obveznim odnosima: Opsežna sudska praksa, napomene i komentari, detaljno abecedno kazalo pojmova* (Zagreb: Organizator, 2016) str. 879.

⁴ Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine" br. 91/96., 68/98., 137/99., 22/00., 73/00., 114/01., 79/06., 141/06., 146/08., 38/09., 153/09., 90/10., 143/12., 94/17. - službeni pročišćeni tekst, 152/14., 81/15. - službeni pročišćeni tekst)

otplatom cijene (čl. 464). Zakonom su uređene i obveze prodavatelja i kupca, a ključno je da je obveza prodavatelja predati kupcu stvar u vlasništvo i da on odgovara i za materijalne nedostatke. Također, prodavatelj jamči za ispravnost prodane stvari te odgovara za pravne nedostatke. Obveze kupca su isplata cijene i preuzimanje stvari.⁵ Iznimno je važno kod ugovora o kupoprodaji znati sudjeluje li u njemu kao stranka potrošač ili trgovac jer je i u Republici Hrvatskoj posebno regulirana zaštita slabije ugovorne stranke (Zakon o zaštiti potrošača NN 19/22, 59/23).

Navedeni Zakon povezuje se zajedno s odredbama Zakona o obveznim odnosima. Prema čl. 4 st.1, t. 21. potrošač je svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, a prema t. 34 trgovac je bilo koja osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu u okviru svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, uključujući i osobu koja nastupa u ime ili za račun trgovca. Potrošački ugovor je definiran u čl. 399 stavak a) Zakona o obveznim odnosima gdje stoji da je *potrošački ugovor* ugovor koji sklapaju potrošač i svaka fizička ili pravna osoba koja djeluje u okviru svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, uključujući i osobu koja djeluje u ime ili za račun te osobe. Karakteristika kupoprodaje kao dvostranoobveznog ugovora očituje se u namjeri obostranog zasnivanja određenih obveza, odnosno reciprociteta jer dolazi do situacije gdje su obje ugovorne strane i vjerovnik i dužnik. S obzirom da se za činidbu daje protučinidba, on je naplatan.⁶

⁵ Ivica Crnić, *Zakon o obveznim odnosima: Opsežna sudska praksa, napomene i komentari, detaljno abecedno kazalo pojmova* (Zagreb: Organizator, 2016) str. 876.

⁶ Horak H., Dumančić K., Preložnjak B., Šafranko Z., Poljanec K., *Uvod u trgovačko pravo*, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2016., str. 142

2.2. Sastojci ugovora o kupoprodaji

Zakon o obveznim odnosima člankom 247. propisuje kako se ugovor smatra sklopljenim u trenutku kada se stranke usuglase o bitnim sastojcima ugovora. Bitni sastojci ugovora o u kupoprodaji sadržani su već u samoj definiciji pojma kako ju navodi ZOO u čl. 376, a to su objekt odnosno stvar te cijena. (ZOO) Iz navedenog proizlazi da je ugovor o kupoprodaji sklopljen u trenutku kada se strane usuglase da će jedna strana drugoj predati najmanje jednu stvar ili prenijeti najmanje jedno subjektivno prenosivo pravo, čime će druga strana steći pravo vlasništva odnosno postati imateljem prava, a druga strana će prvoj isplatiti određeni iznos novca.⁷ Objekt ugovora o kupoprodaji mogu biti stvari i prava⁸.

Opće pravilo glede stvari kao bitnog sastojka ugovora jest da stvar mora biti u pravnom prometu, u suprotnom će sklopljeni ugovor biti ništetan (ZOO, čl. 380. 1.). ZOO nadalje navodi kako se kupoprodaja može odnositi i na buduću stvar (čl.380.3.), gdje može biti riječ o kupnji pod odgodnim uvjetom (*emptio rei speratae*), ako se radi primjerice o stvari koja se tek ima izraditi, budući da kupac neće biti dužan platiti cijenu ako se stvar ne izradi. Suprotno od toga, kupac može pristati i na bezuvjetnu kupnju (*emptio spei*) te platiti cijenu, u kojem slučaju preuzima rizik da stvar neće niti nastati⁹. Za objekt kupoprodaje nužno je da bude određen ili barem odrediv. Objekt se smatra određenim ako predstavlja jedinicu u prometu (*species*), a odredivim ako je moguće naknadno ga individualizirati, bez sklapanja novog pravog posla među istim stranama.¹⁰

⁷ Zvonimir Slakoper i dr., *Trgovačko ugovorno pravo* (Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet 2024) str. 325

⁸ Gorenc, V., Belanić, L., Momčinović, H., Perkušić, A., Pešutić, A., Slakoper, Z., Vukelić, M. & Vukmir, B. (2014) *Komentar Zakona o obveznim odnosima*, str.633

⁹ Klarić i Vedriš, op.cit. (bilj.1) *Gradansko pravo*, 495.

¹⁰ *Ibid.* , 496.

Sklopljeni ugovor neće proizvoditi pravne učinke u slučaju da je stvar, koja je predmet ugovora, bila propala u trenutku njegova sklapanja. Ako je riječ o djelomičnoj propasti stvari, kupac ima pravo raskinuti ugovor ili ostati pri njemu uz razmjerno sniženje cijene. No, ako djelomična propast ne smeta ostvarivanju svrhe ugovora, ili ako je razvijen takav običaj u pravnom prometu, ugovor će i dalje ostati na snazi te kupac ima pravo samo na sniženje cijene. (ZOO čl. 381.) Najčešći objekt kupoprodaje jesu pokretnine, no nekretnine jednako tako mogu biti objekt ugovora, ali ipak uz određena ograničenja prema vrsti i veličini.¹¹

Osim navedenog, prava također mogu biti objekt kupoprodaje, no samo ona prava koja su subjektivna i prenosiva odnosno prava koja pripadaju određenoj osobi ali nisu neodvojiva od nje. Iz toga proizlazi da objekt kupoprodaje mogu biti isključivo imovinska prava, poput autorskog prava ili tražbine, za razliku od osobnih prava (prava osobnosti), no bitno je naglasiti kako postoje i pojedina imovinska prava koja su strogo osobna.¹²

ZOO navodi kako i sporno pravo može biti objekt ugovora, no ništetan je ugovor kojim odvjetnik ili drugi nalogoprimac kupio sporno pravo čije mu je ostvarivanje povjereno, kao i ugovor kojim bi za sebe ugovorio udio u podjeli iznosa koji bi sud dosudio njegovu nalogodavcu (ZOO, čl.383.).

Glede kupoprodaje tuđe stvari, propisano je kako ona obvezuje ugovaratelje, no kupac koji nije znao niti je morao znati da je stvar tuđa ima pravo, ako se zbog toga ne može ostvariti svrha ugovora, raskinuti sklopljeni ugovor te zahtijevati naknadu štete (ZOO, čl.382.).

¹¹ Ibid. , 495.

¹² Gorenc i dr. (2014, str.634),op.cit.7.

U tom slučaju se zapravo radi o odgovornosti za pravne nedostatke ispunjenja odnosno evikciji¹³. Prema klasičnoj teoriji, imovina se smatra skupom prava¹⁴ te stoga nema zapreke da se i ona javi kao objekt ugovora o kupoprodaji¹⁵.

Drugi bitan sastojak ugovora o kupoprodaji jest cijena, što proizlazi iz čl. 376.1. ZOO-a koji propisuje da izostanak određene ili odredive cijene povlači za sobom ništetnost ugovora. Navedeno se ne odnosi na trgovačke ugovore, budući da ZOO nadalje propisuje da je kupac, u slučaju kad cijena nije određena niti odrediva, dužan platiti cijenu koju je prodavatelj redovito naplaćivao u vrijeme sklapanja ugovora, a kad ove nema, razumnu cijenu. Razumnom cijenom smatra se tekuća cijena u vrijeme sklapanja ugovora, odnosno ako se ona ne može utvrditi, ona cijena koju sud utvrđuje prema okolnostima slučaja. (ZOO, čl.384.)

Osim određenosti to jest odredivosti, za cijenu je nužno da bude izražena u novcu. Cijena se ne može sastojati u stvarima, budući da bi u tom slučaju bila riječ o zamjeni, a ne kupoprodaji. No, ako se sastoji djelomično u novcu, a djelomično u stvarima, smatrat će se da je riječ o kupoprodaji ako je vrijednost novca veća ili jednaka vrijednosti stvari.¹⁶ Nadalje, ZOO člankom 385. propisuje da cijena ne smije biti protuzakonita, odnosno navodi da u slučaju kada je ugovorena cijena viša od one koju je za određenu vrstu stvari propisalo nadležno tijelo, kupac duguje samo iznos propisane cijene, a u slučaju da je već isplatio ugovorenu cijenu, može zahtijevati povrat razlike. Ako je ugovorena tekuća cijena, kupac duguje onu cijenu koja je utvrđena službenom evidencijom na tržištu mjesta prodavatelja u vrijeme kad je trebalo doći do ispunjenja. Ako navedena evidencija ne postoji, tekuća cijena odredit će se prema elementima

¹³ Klarić i Vedriš, op.cit. (bilj.1) Građansko pravo, 495.

¹⁴ Nikšić, S. (2012) Imovina u građanskom pravu. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 62 (5-6),1599-1633(2012), str.1607

¹⁵ Klarić i Vedriš, op.cit. (bilj.1) Građansko pravo, 495.

¹⁶ Ibid. 496.

pomoću kojih se prema običajima tržišta utvrđuje cijena. (ZOO, čl.386.) Ako treća osoba kojoj je povjereno određivanje cijene ju neće ili ne može odrediti, a ugovaratelji se naknadno ne usuglase o određivanju cijene niti raskinu ugovor, smatrat će se da je ugovorena razumna cijena. (ZOO, čl.387.)

2.3. Obveze prodavatelja i kupca

2.3.1. Obveze prodavatelja

Zakon o obveznim odnosima uređuje koje to obveze prodavatelj preuzima na sebe ugovorom o kupoprodaji, a one se mogu podijeliti u dvije grupe: obveze do trenutka predaje te obveze nakon predaje. Do trenutka predaje prodavatelj je dužan stvar brižljivo čuvati te ju potom predati u slobodan posjed kupcu u vrijeme i na mjestu predviđenom ugovorom, sa svim njezinim sastavnim dijelovima i pripadcima, te u stanju u kojem je stvar bila u trenutku sklapanja ugovora¹⁷. Plodovi, kao i druge koristi od stvari, pripadaju kupcu od dana kada je prodavatelj bio dužan predati mu ih. (ZOO, čl.390.)

Sukladno člancima 392. te 393. ZOO-a, ako nadnevak predaje nije određen, prodavatelj je dužan predati kupcu stvar u razumnom roku, a ako mjesto predaje nije određeno, predaja se izvršava u mjestu prodavateljeva prebivališta ili, u nedostatku prebivališta, boravišta odnosno sjedišta ako je prodavatelj ugovor sklopio u okviru svoje redovite gospodarske djelatnosti. Trenutak predaje iznimno je važan u ugovoru o kupoprodaji, budući da je trenutak predaje trenutak u kojemu odgovornost za rizik odnosno odgovornost za slučajnu propast ili oštećenje stvari prelazi s prodavatelja na kupca.¹⁸ Nakon predaje i dalje postoji obveza prodavatelja,

¹⁷ Klarić i Vedriš, op.cit. (bilj.1) Građansko pravo, 497.

¹⁸ Ibid., 498

budući da on odgovara kupcu za materijalne i pravne nedostatke, kao i za to da prodano pravo uistinu postoji te da ne postoje pravne smetnje za ostvarenje tog prava.¹⁹

2.3.2. Obveze kupca

Kako ZOO navodi u člancima 438. te 441., obveze kupca podrazumijevaju isplatu ugovorene cijene i preuzimanje stvari. Preuzimanje stvari odnosi se na poduzimanje onih radnji koje su nužne kako bi došlo do predaje i odnošenja stvari (ZOO, čl. 441.1.), a ZOO u vezi s tim nadalje propisuje da u slučaju kad kupac neopravdano odbija preuzimanje stvari koja mu je ponudena na predaju na ugovoren ili uobičajen način, prodavatelj ima pravo izjaviti da raskida ugovor, ako opravdano sumnja da kupac neće isplatiti cijenu (ZOO, čl. 441.2). Ipak, temeljna obveza kupca odnosi se na isplatu cijene, pri čemu se podrazumijeva jednokratna isplata, budući da plaćanje u obrocima uvijek moga biti posebno ugovoreno²⁰.

2.3.3. Obveze u slučaju raskida kupoprodaje

Opće pravilo građanskog prava o naknadi štete u slučaju povrede ugovorne obveze vrijedi i za slučaj raskida ugovora o kupoprodaji zbog povrede ugovora od strane kupca ili prodavatelja. ZOO člankom 445. propisuje kako u slučaju povrede ugovora, druga stranka ima pravo na naknadu štete koju zbog toga trpi. Štete nema u slučaju da kupac može, uz iste uvjete, kupiti stvar od nekog drugog prodavatelja, a prodavatelj jednako tako može, uz iste uvjete, prodati stvar drugom kupcu. Šteta nastaje onda kada kupac može kupiti stvar od drugog prodavatelja, no samo po višoj cijeni, te onda kada prodavatelj može prodati stvar drugom kupcu, ali po nižoj cijeni od one ranije ugovorene²¹. Ako je ugovor raskinut zbog povrede jedne od strana ugovora, a stvar ima tekuću cijenu, druga strana može tražiti razliku između ugovorene cijene te tekuće

¹⁹ Ibid.,499.

²⁰ Klarić i Vedriš, op.cit. (bilj.1) Građansko pravo, 499.

²¹ Ibid.

cijene na dan raskida ugovora na tržištu mjesta gdje je posao obavljen. (ZOO čl.446.) Zbog navedenog načina utvrđivanja, tako nastala šteta naziva se apstraktnom štetom.²² Suprotno od toga, ako dođe do raskida ugovora zbog neispunjenja činiidbe čiji je objekt, kako ZOO navodi, stanovita količina stvari određenih po rodu, druga strana može izvršiti prodaju radi pokrića, odnosno kupnju radi pokrića te zahtijevati razliku između ugovorene cijene i cijene prodaje odnosno kupnja radi pokrića te je u tom slučaju riječ o konkretnoj šteti.²³ Također, pored navedenih pravila, a sukladno čl. 448. ZOO- a, strana koja je pretrpjela štetu ima pravo i na naknadu veće štete ako ju je pretrpjela.

²² Ibid.

²³ Klarić i Vedriš, op.cit. (bilj.1) Građansko pravo, 500.

3. ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE KOD UGOVORA O KUPOPRODAJI

3.1. Odgovornost za materijalne nedostatke općenito

Ovdje je važno istaknuti kako razlikujemo više vrsta ugovora o kupoprodaji. Konkretno, oni se mogu svrstati u građanskopravne, potrošačke i trgovačke ugovore. Pod potrošačkim ugovorom podrazumijevamo ugovor koji fizička osoba kao kupac sklapa izvan svoje gospodarske ili profesionalne djelatnosti s fizičkom ili pravnom osobom koja, kao prodavatelj, djeluje u okviru svoje gospodarske ili profesionalne djelatnosti. (ZOO, čl. 399. st. a.) Kod potrošačkih ugovora roba se kupuje za zadovoljenje vlastitih potreba. Trgovački ugovori su oni koje sklapaju trgovci među sobom u obavljanju djelatnosti koje čine predmet poslovanja barem jednog od njih ili su u vezi s obavljanjem tih djelatnosti. Kod trgovačkih ugovora roba koja se kupuje određena je za je daljnju prodaju. Sam pojam materijalnih nedostataka, uređen odredbom čl. 401. ZOO, primjenjuje se na sve ugovore, bez obzira jesu li potrošački, građanskopravni ili trgovački.

Ipak, obzirom na odgovornost za materijalne nedostatke, važno je razlikovati ove ugovore, jer se pojedine odredbe Zakona o obveznim odnosima, koje se odnose na ovaj institut, primjenjuju na različit način. Zato, kad govorimo o odgovornosti za materijalne nedostatke razlikovanje potrošačkih i trgovačkih ugovora posebno nam je bitno jer su pretpostavke postojanja kao i posljedice učinka kod materijalnih nedostataka različito uređene. Odredbe o materijalnim nedostacima stvari u Zakonu o obveznim odnosima poseban su sustav pravila koja se primjenjuju na jednu od mogućih prodavateljevih povreda ugovora.

Pretpostavka primjene tih pravila jest da je prodavatelj predao stvar kupcu, odnosno da je kupac preuzeo stvar. Ta se posebna pravila primjenjuju i u slučaju djelomičnog ispunjenja, ali bi ih

trebalo primijeniti i u slučaju da ispunjenje predajom stvari nije doista uslijedilo ako je kupac došao u zakašnjenje povodom obveze preuzimanja stvari. Treba, međutim, smatrati da kupac nije dužan preuzeti stvar ako je očito da predana stvar ima nedostatke koji nisu neznatni²⁴, ili ako je očito da je riječ o predaji druge stvari.²⁵

ZOO u svojim posebnim odredbama²⁶ (čl. 367) također govori kako se ugovor ne može raskinuti zbog neispunjenja neznatnog dijela obveze, a analogijom bismo mogli isti zaključak podvesti i za neznatne materijalne nedostatke stvari. Za razliku od ZOO, Bečka konvencija²⁷ izričito uređuje pravo na odbijanje primitka stvari samo ako je riječ o ispunjenju prije ugovorenog roka ili ako je riječ o predaji veće količine robe od one koja je predviđena ugovorom, u dijelu u kojem roba premašuje ugovorenu količinu. Kupac, dakle, mora preuzeti i robu s nedostacima, osim ako zbog bitne povrede ugovora ima pravo na raskid ugovora.²⁸ Kada ne bi došlo do predaje stvari, kupac bi svoje zahtjeve protiv prodavatelja mogao ostvarivati na temelju općih odredaba koje uređuju obveze ugovornih strana. Kupac bi tada mogao zahtijevati ispunjenje obveze prodavatelja, raskinuti ugovor pod zakonom utvrđenim pretpostavkama ako raskid ne nastupa po samom zakonu, te će u oba slučaja imati pravo na zahtjev za naknadu štete.²⁹

Kada govorimo o funkciji instituta odgovornosti za materijalne nedostatke možemo reći da je svrha ovog instituta spriječiti postojeću ili ispraviti narušenu ravnotežu sinalagmatičnosti odnosa; ako se zbog nedostatka u ispunjenju druge ugovorne strane ovo načelo povrijedi,

²⁴ Ovo svakako možemo vidjeti i iz čl. 342. ZOO koji govori kako dužnik ima obvezu svoju obvezu ispuniti savjesno u svemu kako ona glasi.

²⁵ Šoljan, Vedran 2008. „Odgovornost za materijalne nedostatke stvari po Zakonu o obveznim odnosima i Bečkoj konvenciji“ Pravo u gospodarstvu: 47,3, str. 545

²⁶ Posebni dio, Glava VIII, Odsjek 5. Učinci dvostranoobveznih ugovora, str. 54., čl. 367.

²⁷ Konvencija UN-a o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe (Narodne novine, Međunarodni ugovori br. 15/1998). U daljnjem tekstu: Bečka konvencija.

²⁸ Šoljan, Vedran, op.cit. (bilj.7), str. 546

²⁹ Ibid.

institut odgovornosti za materijalne nedostatke omogućava da se ekvivalent vrijednosti ostvari drugim sredstvima pa se ona pokazuje kao zakonom predviđenih konkretizacija načela jednakih vrijednosti prestacija.³⁰

Hrvatsko zakonodavstvo usklađeno je s pravilima europskog zakonodavstva Direktive (EU) 2019/771 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. godine o određenim aspektima ugovora o kupoprodaji robe, izmjeni Uredbe (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ (dalje: Direktiva 2019/771 kojom je Direktiva 1999/44/EZ stavljena izvan snage. Usklađenost hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU iznimno nam je važno kao članici EU i kao jamstvo sigurnosti svim građanima (i potrošačima) cijele EU.

Važno je još napomenuti kako je odgovornost za materijalne nedostatke isključena kod prisilne javne prodaje. (ZOO, čl. 409.)

3.2. Pretpostavke postojanja materijalnih nedostataka

Materijalni nedostaci kao institut u ZOO objašnjeni su od čl. 400 do čl. 422a., ali govorimo o toliko važnom institutu obveznog prava da se podrazumijeva u svakom naplatnom pravnom poslu. Dakle, odgovornost za materijalne nedostatke je u svakom naplatnom poslu prirodni sastojak pravnih poslova (*naturalia negotii*) i u ZOO je uređena dispozitivnim pravnim pravilima. Isključenje ili ograničenje odgovornosti za materijalne nedostatke potrebno je posebno ugovoriti ukoliko ugovorne strane tako žele urediti svoje odnose.

Općenito, odgovornost za nedostatke činidbe u naplatnim poslovima pada na onog ugovaratelja koji je preuzeo obvezu da drugome preda stvar odnosno da na drugoga prenese neko

³⁰ Petrić, Silvija, *Odgovornost za materijalne nedostatke stvari prema novom Zakonu o obveznim odnosima*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 27., br. 1., 2006., str. 90

subjektivno pravo.³¹ Za ovaj institut svakako vrijede opća načela ZOO, a također je u ZOO u čl. 357 dodatno naglašeno kako svaka strana kod naplatnog ugovora odgovara za materijalne i pravne nedostatke svog ispunjenja te da odgovornost za pravne nedostatke uključuje i dužnost zaštite druge ugovorne strane od prava i zahtjeva trećih osoba kojima bi njezino pravo bilo isključeno ili suženo (zaštita od evikcije).

Na navedene odgovornosti prenositelja (stvari ili prava) primjenjuju se na odgovarajući način odredbe ZOO o odgovornosti prodavatelja za materijalne i pravne nedostatke prodane stvari (čl. 400-422.) osim ako su, za pojedine ugovore, predviđene posebne odredbe o toj odgovornosti. Takve primjere vidimo kod ugovora o zajmu, zakupu, građenju i djelu³².

Bitno je spomenuti i kako su naše odredbe o materijalnim nedostacima usklađene sa Smjernicom 1999/44EZ koja se prvenstveno odnosi na zaštitu potrošača kao slabije ugovorne strane, ali s razlikom da se u našem zakonodavstvu ove odredbe odnose i na ugovore koji nisu potrošački s ponekim izmjenama baš za uređenje potrošačkih ugovora. Izmjene za potrošačke ugovore odnose se na dodavanju broja okolnosti kada se smatra da postoje nedostaci (čl. 401 ZOO), isključenju obveze kupca potrošača da pregleda stvar (čl. 402) te produljenje rokova za ostvarivanja prava koja potječu iz odgovornosti za materijalne nedostatke. Kao što je gore već spomenuto, kod ugovora koji nisu potrošačke naravi, ove odredbe o materijalnim nedostacima su većinom dispozitivne naravi.

³¹ Klarić i Vedriš, op.cit. (bilj.1) Građansko pravo, 416.

³² Ibid.

Za ostvarivanje zahtjeva iz odgovornosti za nedostatke činidbe moraju se kumulativno ispuniti ove pretpostavke:

- 1.) naplatni pravni posao
- 2.) materijalni nedostaci moraju postojati u trenutku prijelaza rizika na stjecatelja ili kao posljedica uzroka koji je postojao prije toga trenutka. Predmnijeva se da je nedostatak postojao u vrijeme prijelaza rizika ako se pojavi u roku od šest mjeseci od prijelaza rizika ako prodavatelj ne dokaže suprotno ili suprotno ne proizlazi iz naravi stvari, odnosno naravi nedostatka.
- 3.) da stjecatelj nije znao niti morao znati za nedostatke.³³

Jedan od uvjeta nije da stjecatelj bude u bludnju jer ako bi se to zahtijevalo tada bi on trebao dokazati da je doveden u bludnju. Prodavatelj svakako odgovara za nedostatke ako oni objektivno postoje, bez obzira je li znao za te nedostatke ili ne.

Postojanje nedostatka uređeno je u čl. 401. ZOO koji glasi:

„(1) Nedostatak postoji:

- 1) ako stvar ne odgovara opisu, vrsti, količini i kvaliteti odnosno nema funkcionalnost, kompatibilnost, interoperabilnost i druge značajke kako je utvrđeno ugovorom o kupoprodaji,
- 2) ako stvar nije prikladna za bilo koju posebnu namjenu za koju je potrebna kupcu i s kojom je kupac upoznao prodavatelja najkasnije u trenutku sklapanja ugovora te u odnosu na koju je prodavatelj dao pristanak,
- 3) ako stvar nije isporučena sa svom dodatnom opremom i uputama, uključujući upute za instalaciju, kako je utvrđeno ugovorom o kupoprodaji ili

³³ Klarić i Vedriš, op.cit. (bilj.1) Građansko pravo, 417.

4) ako stvar nije isporučena s ažuriranjima kako je utvrđeno ugovorom o kupoprodaji.

(2) Osim nedostataka iz stavka 1. ovoga članka nedostatak postoji i:

1) ako stvar nije prikladna za upotrebu u svrhe za koje bi se stvar iste vrste uobičajeno koristila, uzimajući u obzir sve propise Europske unije i propise Republike Hrvatske, tehničke standarde ili, ako takvih tehničkih standarda nema, primjenjive kodekse ponašanja u određenom području ako oni postoje,

2) ako stvar ne odgovara kvaliteti i opisu uzorka ili modela koji je prodavatelj stavio na raspolaganje kupcu prije sklapanja ugovora,

3) ako stvar nije isporučena s dodatnom opremom, uključujući ambalažu, upute za instalaciju ili druge upute, čiji primitak kupac može razumno očekivati,

4) ako stvar ne odgovara količini ili nema ona svojstva i druge značajke, uključujući one koje se odnose na trajnost, funkcionalnost, kompatibilnost i sigurnost, koji su uobičajeni za stvar iste vrste i koje kupac može razumno očekivati s obzirom na prirodu stvari te uzimajući u obzir sve javne izjave koje su dali prodavatelj ili druge osobe u prethodnim fazama lanca transakcija, uključujući proizvođača, ili koje su dane u njihovo ime, osobito u oglašavanju ili označivanju,

5) ako je stvar nepravilno instalirana odnosno montirana, a usluga instalacije odnosno montaže čini dio ugovora o kupoprodaji i obavio ju je prodavatelj ili osoba za koju on odgovara ili

6) ako je stvar za koju je bilo predviđeno da je instalira odnosno montira kupac nepravilno instalirana odnosno montirana od strane kupca, a nepravilna instalacija odnosno montaža posljedica je nedostatka u uputama koje je dostavio prodavatelj ili, u slučaju stvari s digitalnim elementima, koje je dostavio prodavatelj ili dobavljač digitalnog sadržaja ili digitalne usluge.

(3) Prodavatelja ne obvezuju izjave iz stavka 2. točke 4. ovoga članka ako dokaže da nije znao niti je mogao znati za tu izjavu, ili da je do trenutka sklapanja ugovora javna izjava bila ispravljena na jednak ili usporediv način kao i kada je dana, ili da ta javna izjava nije mogla utjecati na donošenje odluke o kupnji.

Ovdje jasno vidimo kako se prodavatelj može osloboditi odgovornosti ako dokaže da javnu izjavu o osobitostima stvari nije znao ili nije za nju niti morao znati ili da je izjavu ispravio ili ako dokaže da ta izjava nije mogla utjecati na konačnu odluku kupca o kupnji te stvari.

(4) Kod potrošačkih ugovora nedostaci iz stavka 2. točke 1. do 4. ovoga članka ne postoje ako je, u trenutku sklapanja ugovora, potrošač bio posebno obaviješten da određeno obilježje stvari odstupa od kriterija koji se koriste za određivanje nedostataka navedenih u stavku 2. točkama 1. do 4. ovoga članka i ako je potrošač to izričito i zasebno prihvatio prilikom sklapanja ugovora.“³⁴

Ovdje bih objasnila kako prodavač primjerice može kupcu objasniti kako stvar koju gleda odstupa od nekih opisanih funkcija ili izgleda te ako kupac tu izjavu prihvati i stvar svejedno kupi znajući za odstupanja, tada neće moći pozivati se na materijalne nedostatke. 2021. godine u ZOO je unesena i dopuna koja se odnosi na ažuriranje stvari s digitalnim elementima što nam je u današnje vrijeme stalnog napretka i korištenja tehnologije od velike važnosti. Ta dopuna ZOO objašnjena je u čl. 40 a) koji u stavku 1. govori da je u potrošačkim ugovorima o kupoprodaji stvari s digitalnim elementima kojima je predviđena jednokratna isporuka digitalnog sadržaja ili digitalne usluge prodavatelj dužan obavijestiti potrošača o ažuriranjima, uključujući sigurnosna ažuriranja koja su potrebna da stvar ostane bez nedostatka, te osigurati mu ažuriranja tijekom razdoblja unutar kojeg to potrošač može razumno očekivati s obzirom na vrstu i svrhu stvari i digitalnih elemenata te uzimajući u obzir okolnosti i prirodu ugovora o kupoprodaji.

Stavak 2. napominje i obvezu osiguranja ažuriranja iz stavka 1. ovoga članka kod ugovora o kupoprodaji kojim je predviđena kontinuirana isporuka digitalnog sadržaja ili digitalne usluge na rok dulji od dvije godine traje do isteka razdoblja za koji je ugovorena isporuka, a kod

³⁴ ZOO, čl.401

ugovora kod kojih je kontinuirana isporuka ugovorena na dvije godine ili kraće razdoblje obvezu osiguranja ažuriranja traje dvije godine od trenutka prijelaza rizika. Ali, u slučaju da potrošač u razumnom roku ne instalira ažuriranja koja su mu isporučena u skladu sa stavkom 1. i 2. ovoga članka, prodavatelj tada više nije odgovoran za nedostatak koji proizlazi isključivo iz propuštanja instalacije ažuriranja, ako je obavijestio potrošača o raspoloživosti ažuriranja i posljedicama propuštanja da ga instalira te ako propuštanje instalacije ili nepravilna instalacija ažuriranja od strane potrošača nisu posljedica nedostataka u uputama za instalaciju koje su dostavljene potrošaču. Isto tako, prodavatelj ne odgovara za nedostatke iz stavka 1. i 2. ovoga članka ako je, u trenutku sklapanja ugovora, potrošača bio obavijestio da određeno obilježje stvari odstupa od kriterija koji se koriste za određivanje nedostataka navedenih u stavku 1. i 2. ovoga članka i ako je potrošač to izričito i zasebno prihvatio prilikom sklapanja ugovora.³⁵

Nadalje, ZOO ističe kako prodavatelj ne snosi odgovornost za nedostatke koji su u trenutku sklapanja ugovora kupcu bili poznati ili mu nisu mogli ostati nepoznati. Nedostaci koje bi brižljiva osoba s prosječnim znanjem i iskustvom osobe iste struke kao kupac mogla lako opaziti prilikom uobičajenog pregleda stvari smatraju se onima koji nisu mogli ostati nepoznati. Ova odredba ne odnosi se na potrošačke ugovore, ali u svakom slučaju prodavatelj odgovara i za nedostatke koje je kupac mogao jednostavno uočiti ako je tvrdio da stvar nema nedostataka ili da stvar ima neke posebne značajke.

Kupac svakako ima obvezu na tipičan i konvencionalni način obaviti pregled primljene stvari ili ju dati pregledati čim to bude moguće te obavijestiti prodavatelja ako postoje bilo kakvi vidljivi nedostaci. Rok za obavijestiti prodavatelja o navedenom iznosi 8 dana, a kod trgovačkih

³⁵ ZOO, čl.401. a

ugovora mora prodavatelja obavijestiti bez odgađanja kako ne bi izgubio prava koja mu temeljem toga pripadaju.

Kada su i prodavatelj i kupac prisutni prilikom pregleda stvari, tada kupac treba svoje pritužbe odmah iznijeti kako ne bi izgubio svoja prava po toj osnovi. Ako kupac stvar nije mogao odmah pregledati nego ju je odmah po primitku otpremio dalje bez pretovara, a da je prodavatelj bio upoznat sa situacijom, tada pregled stvari može biti odgođen do dolaska stvari na odredište.

Kod potrošačkih ugovora potrošač kao kupac nema obvezu sam pregledati stvar niti dati ju na pregled, ali svejedno mora obavijestiti prodavatelja o postojanju vidljivih nedostataka na stvari u roku od dva mjeseca od dana kada je otkrio nedostatak, a najkasnije u roku od dvije godine od prijelaza rizika na potrošača. Ako dođe do situacije gdje kupac nakon primitka stvari primijeti da stvar ima neki nedostatak koji nije mogao primijetiti tipičnim, redovitim pregledom prilikom preuzimanja stvari tada kupac mora o uočenom nedostatku obavijestiti prodavatelja u roku od 2 mjeseca računajući od kada je nedostatak otkrio.

Kod trgovačkih ugovora mora odmah obavijestiti prodavatelja, dakle bez odgađanja. Nakon proteka roka od dvije godine, prodavatelj svakako više ne odgovara za nedostatke stvari.

Kada se radi o prodaji rabljenih stvari ugovorne strane mogu ugovoriti rok od jedne godine za gubitak prava pozivanja na nedostatke, a kod trgovačkih ugovora taj rok može biti šest mjeseci, a svakako se gore spomenuti rokovi mogu i produljiti.

U slučaju da zbog primijećenog nedostatka stvari dođe do popravka stvari ili isporuke druge stvari ili zamjene nekog dijela stvari, tada gore navedeni rokovi za prestanak odgovornosti i gubitak prava počinju teći od predaje popravljene stvari, predaje stvari sa zamijenjenim dijelom i slično.

Nakon što kupac primijeti nedostatak, on nije dužan detaljno opisati primijećeni nedostatak i pozvati prodavatelja da i on pregleda stvar, osim ako nije riječ o trgovačkom ugovoru. U situaciji kada bi kupčeva obavijest prodavatelju o nedostatku bila poslana brzojavom, preporučenom poštom ili na neki drugi pouzdan način zakasnila, svejedno se smatra da je kupac ispunio svoju obvezu obavještanja prodavatelja. Čak i kada kupac ne ispuni svoju obvezu pregleda stvari, obavještanja prodavatelja o postojećem nedostatku u određenom roku ili kad se nedostatak pokazao tek nakon protoka roka od dvije godine kupac svejedno ne gubi svoje pravo da se pozove na taj nedostatak ako dokaže da je prodavatelju taj nedostatak zasigurno bio poznat ili da mu nije mogao ostati nepoznat.

Ugovorne strane mogu ograničiti ili isključiti odgovornost prodavatelja za materijalne nedostatke stvari, ali čak bi i ta odredba o isključenju odgovornosti bila ništetna ako je nedostatak bio poznat prodavatelju, a nije ga spomenuo kupcu. I u situaciji da prodavatelj koristi svoj monopolski položaj na tržištu da nametne tu odredbu u ugovor, nametnuta odredba bit će ništetna. Odredbe kojima se ograničava ili čak isključuje odgovornost prodavača za nedostatke stvari prije nego ga potrošač obavijesti o nedostatku nisu obvezne za potrošača. Čak i u slučaju da se odrekne prava na raskid ugovora zbog nedostataka stvari, kupac ipak zadržava druga prava u vezi tih nedostataka.

3.3. Prava kupca

Zakonom o obveznim odnosima uređena su prava kupaca u slučajevima postojanja materijalnog nedostatka na predanoj stvari, uz uvjet da je prodavatelj predao stvar kupcu, da na toj stvari postoji materijalni nedostatak, da on nije neznatan te da je kupac prodavatelja pravovremeno obavijestio o postojanju nedostatka.³⁶ Teret dokaza da je riječ o neznatnom nedostatku je na prodavatelju.³⁷ Ipak, u nekim slučajevima kupcu pripadaju određena prava i bez tog uvjeta, odnosno u slučajevima kad kupac uopće prodavatelja ne obavijesti o postojanju nedostatka ili ga ne obavijesti valjano, što je uređeno člancima 406. i 407. ZOO-a.³⁸

ZOO u čl. 410. propisuje kako kupac, uz gore navedeni uvjet, ima pravo, po svom izboru, zahtijevati da prodavatelj ukloni nedostatak, da mu prodavatelj preda drugu stvar bez nedostatka, zahtijevati sniženje cijene ili izjaviti da raskida ugovor. U svim nabrojanim slučajevima, kupac ima pravo zahtijevati i popravljivanje štete prema općim pravilima o odgovornosti za štetu, pa i onu štetu koju je pretrpio na drugim dobrima zbog postojanja materijalnog nedostatka. (ZOO čl. 410.)

Prava koja ZOO daje kupcu propisana su alternativno, uz postojanje ograničenja propisanog čl. 412. st. 1., koji propisuje kako kupac ne može raskinuti ugovor ako prodavatelju nije dao naknadni rok za uklanjanje nedostatka ili predaju druge stvari. Kupac prvenstveno ima pravo zahtijevati uklanjanje nedostatka ili predaju druge stvari bez nedostatka te pravo na sniženje cijene, koja mu pripadaju alternativno, što znači da ne može zahtijevati oboje.³⁹

³⁶ Šoljan, Vedran, op.cit. (bilj.7), str. 601

³⁷ ZOO, čl. 410, t. 8.

³⁸ Gorenc i dr., Komentar Zakona o obveznim odnosima, str. 705.

³⁹ Šoljan, Vedran, op.cit. (bilj.7), str. 602

Tek u slučaju postojanja različitih nedostataka na istoj stvari kupac bi mogao sukcesivno zahtijevati prvo jedno od prava koja su mu na raspolaganju, a zatim drugo.

Pravo na raskid ugovora podredno je pravu zahtijevati uklanjanje nedostatka ili predaju druge stvari⁴⁰. ZOO u čl. 410. st. 5. propisuje kako kupac ima pravo zahtijevati sniženje cijene ili raskid ugovora tek u slučajevima kad prodavatelj ne ukloni nedostatak, odbije to učiniti ili ne ukloni nedostatak u skladu sa zakonskim odredbama, ako nedostatak postoji usprkos prodavateljevom pokušaju da ga ukloni odnosno ako prodavatelj izjavi da neće ukloniti nedostatak ili iz okolnosti proizlazi da nedostatak neće ukloniti u razumnom roku ili bez većih neugodnosti za kupca te ako je nedostatak toliko ozbiljan da je opravdano odmah zahtijevati sniženje cijene ili raskid ugovora. S druge strane, pravo na naknadu štete kupcu pripada neovisno o tome odluči li se koristiti i nekim od drugih prava koja su mu na raspolaganju. Pravo za izbor kojim pravom će se poslužiti u potpunosti je kupčev, a ne prodavateljev.⁴¹

Pravo na uklanjanje nedostatka obuhvaća pravo na popravak te pravo na zamjenu stvari. Izbor između te dvije opcije pripada kupcu, osim ako opcija koju kupac izabere je nemoguća ili ako bi time, u odnosu na drugu opciju, prodavatelju nastali nerazmjerni troškovi, uzimajući u obzir sve okolnosti. Prilikom prosuđivanja treba uzeti u obzir sljedeće kriterije: vrijednost stvari bez nedostatka, težinu nedostatka te postoji li alternativa to jest je li moguće popravak ili zamjenu obaviti bez većih neugodnosti za kupca. U istim tim slučajevima, prodavatelj je, sukladno čl. 410. st. 4., ovlašten odbiti uklanjanje nedostatka.

ZOO nadalje propisuje kako se popravak ili zamjena, ovisno o izboru kupca, imaju provesti besplatno, i to u razumnom roku od trenutka obavijesti kupca o postojanju nedostatka te bez

⁴⁰ Gorenc i dr., Komentar Zakona o obveznim odnosima, str. 705.

⁴¹ Šoljan, Vedran, op.cit. (bilj.7), str. 602.

većih neugodnosti za kupca. U slučaju da kupac ne dobije ispunjenje ugovora u razumnom roku, zadržava pravo da raskine ugovore ili zahtijeva sniženje cijene.

Kao što je ranije spomenuto, čl. 412. propisano je ograničenje prava kupca na raskid ugovora, a koje obuhvaća dužnost kupca da prethodno da prodavatelju naknadni rok za ispunjenje ugovora. Ipak, ugovor može raskinuti i bez davanja naknadnog roka ako mu je prodavatelj nakon obavijesti o postojanju nedostataka priopćio da neće ugovor ispuniti ili ako iz okolnosti slučaja proizlazi da prodavatelj neće biti u mogućnosti ispuniti ugovor ni u naknadnom roku, te ako kupac zbog zakašnjenja prodavatelja ne može ispuniti svrhu zbog koje je ugovor i sklopio. Također, ako bi način na koji se nedostaci uklanjaju imao za posljedicu značajne neugodnosti za kupca, kupac ima pravo raskinuti ugovor ili zahtijevati razmjerno sniženje cijene.

Zakonom je predviđena i mogućnost raskida ugovora po samom zakonu, a do koje dolazi ako prodavatelj u naknadnom roku ne ispuni ugovor. Kupac to može spriječiti ako, bez odgađanja, izjavi prodavatelju da ugovor održava na snazi. Jednako vrijedi i u slučajevima ispunjenja s nedostatkom obveze, kod koje je ispunjenje u određenom roku bitan sastojak ugovora.

Ukoliko je riječ o djelomičnim nedostacima, odnosno ako samo dio stvari ima nedostatke ili je predan samo dio stvari, kupac ima pravo zahtijevati raskid ugovora samo glede dijela koji ima nedostatke, odnosno glede dijela ili količine koji nedostaju. Cijeli ugovor se može raskinuti samo ako ugovorena količina ili predana stvar čine cjelinu ili ako kupac ima opravdan interes primiti ugovorenu količinu ili stvar kao cjelinu. S druge strane, ako prodavatelj stvari određenih po rodu preda kupcu veću količinu od ugovorene, a kupac ne izjavi da višak ne prihvaća, trgovačkim ugovorom o kupoprodaji smatrati će se da je kupac primio i višak te ga je dužan platiti. Ako odbije, prodavatelj je dužan nadoknaditi štetu kupcu.

U slučajevima kada je jednim ugovorom te za jednu cijenu prodavatelj kupcu prodao više stvari ili skupinu stvari, a samo neke od njih imaju nedostatke, kupac ima pravo raskinut ugovor samo u pogledu tih stvari. Ipak, ako one čine cjelinu na način da bi njihovo razdvajanje bilo štetno ili se od kupca ne može očekivati da će zadržati samo stvar koja nema nedostatak, kupac ima pravo zahtijevati raskid cijelog ugovora, ili ako kupac izjavi da raskida ugovor samo glede stvari s nedostatkom, prodavatelj može raskinuti ugovor i u pogledu ostalih stvari. Navedena prava prodavatelja, sukladno čl. 416. ZOO-a, ne primjenjuju se na potrošačke ugovore.

U određenim slučajevima kupac gubi pravo na raskid ugovora, a to su slučajevi u kojima u je nemoguće vratiti stvar ili ju nije u mogućnosti vratiti u stanju u kojem ju je primio. Moći će raskinuti ugovor jedino ako je stvar djelomično ili potpuno propala ili oštećena zbog nedostatka koji opravdava raskid ugovora ili zbog određenog događaja za kojeg ne odgovara on niti osoba za koju on odgovara. No, čak i u slučajevima nemogućnosti vraćanja stvari ili vraćanja stvari u stanju u kojem je primljena, kupac zadržava sva ostala prava koja mu zakonsko uređenje daje zbog postojanja određenog nedostatka.

Glede učinka raskida ugovora zbog postojanja nedostatka, ZOO propisuje u čl. 419. kako on ima isti učinak kao i raskid dvostranoobveznih ugovora zbog neispunjenja te da kupac duguje prodavatelju naknadu za korist koju je imao od stvari i kad mu je nemoguće vratiti stvar ili neki njezin dio, a ipak je došlo do raskida ugovora. Ukoliko ugovor bude raskinut od strane kupca, utoliko prodavatelj snosi trošak vraćanja stvari. Prodavatelj je dužan nadoknaditi cijenu koja je plaćena za stvar tek nakon što ju zaprimi ili nakon što zaprimi dokaz od kupca je stvar poslana natrag prodavatelju.

Rokovi koje ZOO propisuje za ostvarivanje kupca prekluzivni su, odnosno propisano je u čl. 422. kako se gase nakon isteka dvije godine, računajući od dana kada je kupac prodavatelju uputio obavijest, osim u slučaju da je kupac, prodavateljevom prijevarom, bio spriječen da ostvaruje svoja prava. Ipak, kupac može i nakon proteka roka zahtijevati sniženje cijene ili naknadu štete, ako još nije isplatio cijenu, kao prigovor protiv prodavateljeva zahtjeva da mu se isplati cijena, ali pod uvjetom da je pravodobno obavijestio prodavatelja o nedostatku.

4. ZAKLJUČAK

Ugovor o kupoprodaji oduvijek je bio glavni instrument razmjene dobara među ljudima, a takav svoj položaj zadržao je i danas, unatoč konstantnom razvoj novih načina razmjene dobara. Zbog svoje važnosti te sve većeg razvoja trgovine te digitalnog svijeta u kojem živimo, iznimno je bitno podrobno urediti odnose prodavatelja i kupca, te zbog obostrane zaštite ugovornih strana regulirati njihova prava i obveze u slučajevima kada postoji određeni materijalni nedostatak na kupljenoj stvari. U tom smjeru idu i najnovije izmjene Zakona o obveznim odnosima, uvodeći pojam stvari s digitalnim elementima u potrošačkim ugovora, sve s ciljem povećanja pravne sigurnosti u okviru nacionalnog zakonodavstva te Europske zajednice kojoj pripadamo.

5. POPIS LITERATURE

1. Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21
2. Klarić P., Vedriš M., Građansko pravo, Opći dio, stvarno pravo, obvezno i nasljedno pravo, XIV izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, 2014.
3. Milić, I., Materijalni nedostaci u Noveli Zakona o obveznim odnosima iz 2021. godine, RRIF siječanj 2022., str. 135.- 140
4. Šoljan, V., Odgovornost za materijalne nedostatke stvari po Zakonu o obveznim odnosima i Bečkoj konvenciji, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2008., str. 537.-627
5. Crnić I., Zakon o obveznim odnosima izmjenama iz 2018. i dodatnom sudskom praksom, Organizator, Zagreb, 2018.,
6. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Narodne novine, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15, 94/17
7. Slakoper, Z, Niščić, Š, Mutecki, G., Belanić, L., Duka, T, Tok, K, Bojanec, K., & Černja, P (2024). Trgovačko ugovorno pravo. Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet
8. Horak H., Dumančić K., Preložnjak B., Šafranko Z., Poljanec K., Uvod u trgovačko pravo, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2016.
9. Konvencija UN-a o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe (Narodne novine, Međunarodni ugovori br. 15/1998)
10. Gorenc, V., Belanić, L., Momčinović, H., Perkušić, A., Pešutić, A., Slakoper, Z., Vukelić, M. & Vukmir, B. (2014) Komentar Zakona o obveznim odnosima
11. Nikšić, S. (2012) Imovina u građanskom pravu. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 62 (5-6),1599-1633 (2012)

12. Petrić, Silvija, Odgovornost za materijalne nedostatke stvari prema novom Zakonu o obveznim odnosima, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 27., br. 1., 2006.